

**Yaratıcı Eylem:
Bir Var Olma Biçimi**

Rick Rubin

Çeviri: Emre Gözğü

domingo

YARATICI EYLEM

Bir Var Olma Biçimi

RICK RUBIN

Özgün ismi: The Creative Act: A Way of Being

© 2023 Rick Rubin

Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla Canongate Books Ltd. 'den alınmıştır.

Türkçe yayın hakları:

© 2024 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.

Sertifika No: 46105

Çeviri: Emre Gözğü

Editörler: Buse Olçay, Algan Sezgintüredi

Son okuma: Sevim Erdoğan

Kapak uyarlama: Betül Zeynep Duman

Sayfa uygulama: Bahadır Erşık

ISBN: 978 605 198 319 6

Baskı: Şubat 2024

Optimum Basım

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51 34295 Küçükçekmece İstanbul

Tel: (212) 463 71 25 • Sertifika No: 41707

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.

Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30

Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul – Tel: (212) 245 08 39

e-posta: domingo@domingo.com.tr

www.domingo.com.tr

Amaç sanat yapmak değil,
sanatı kaçınılmaz kılan
o harikulade halde olmaktadır.

Robert Henri

Herkes Yaratıcıdır	1	Tam Terside Doğrudur	80
Uyumlanmak	4	Dinlemek	82
Yaratıcılığın Kaynağı	10	Sabır	86
Farkındalık	14	Tertemiz Zihin	90
Hazne ve Süzgeç	18	İlham	98
Görünmeyen	22	Alışkanlıklar	102
İpuçlarını Arayın	26	Tohumlar	110
Uygulama	30	Deneme Yanılma	116
Keşfe Dalın		Her Şeyi Deneyin	122
(Büyük Eserleri)	34	Üretim	126
Doğadan Ders Almak	36	İvme	131
Hiçbir Şey Durağan		Bakış Açısı	138
Değildir	40	Tekdüzeliliği Kırmak	144
İçeride Bakış	44	Tamamlama	152
Hatıralar ve Bilinçaltı	46	Bolluk Zihniyeti	160
Hep Oradadır	49	Deneyciler ve	
Ortam	50	İş Bitiriciler	163
Özgüvensizlik	53	Geçici Kurallar	165
Yaratın Gitsin	56	Büyüklik	172
Dikkat Dağıtma	62	Başarı	175
Ortaklık	66	Kendine Dışarıdan	
Niyet	69	Bakma (Olasılıklar)	180
Kurallar	73	Coşku	182

78 Düşünce Teması

Referans Noktası _____	186	Sizin İçin İşe Yarayan Şey	
Rekabet Etmeme _____	188	(İnanmak) _____	260
Öz _____	191	Adaptasyon _____	262
Asılsız Hikâyeler _____	196	Çeviri _____	265
Duymazdan Gelmek		Temiz Bir Sayfa Açmak _____	268
(Dikkat Dağıtıcı Sesleri) _____	200	Bağlam _____	271
Öz Farkındalık _____	204	Enerji (Eserdeki) _____	274
Gözümüzün Önünde _____	208	Yeni Bir Başlangıç Yapmak	
Gaipten Bir Fısıltı _____	212	İçin Elimizdekini	
Sürprizlere Hazır Olun _____	215	Tamamlamak (Yenileme) _____	278
Büyük Beklentiler _____	218	Oyun _____	282
Açık Fikirlilik _____	222	Sanat Alışkanlığı (Sangha) _____	286
Şimşek Çakması _____	228	Benlik Prizması _____	289
7/24 (Kendinizi Vermek) _____	232	Brakın, Olduğu	
Kendiliğindenlik		Gibi Kalsın _____	294
(Özel Anlar) _____	236	İşbirliği _____	296
Nasıl Seçmeli? _____	242	İçtenlik İkilemi _____	304
Tonlar ve Ölçüler _____	246	İçimizdeki Bekçi _____	308
Gizli Anlamlar (Amaç) _____	250	Neden Sanat Yaparız? _____	314
Özgürlük _____	254	Uyum _____	318
Mustaripler _____	258	Kendimize Anlattıklarımız _____	322

Bu kitaptaki hiçbir şey
değişmez hakikat değildir.
Gözlemlerim üzerine düşünceler,
gerçeklerden çok, fikirlerdir.

Fikirlerin bazıları yankı yapabilir
bazıları aksine.
Birkaçı içinizde olduğunu unuttuğunuz
bir bilişiyi uyandırabilir.
İşinize yarayanı kullanın
gerisine boş verin.

Bu anlardan her biri birer davet
yaklaşarak ve uzaklaşarak
daha fazla araştırmaya
daha derine bakmaya
yeni bir varoluşa
kapılar açan.

Herkes Yaratıcıdır

Genel geçer anlamda sanatla uğraşmayanlar, kendilerini *sanatçı* olarak adlandırmaktan çekinebilirler. Yaratıcılığı istisnai veya kendi yeteneklerini aşan bir şey olarak görüyor olabilirler: doğuştan yetenekli sayılı kişinin üstlenebileceği bir görev gibi.

Neyse ki öyle değil.

Yaratıcılık ender rastlanır bir beceri değildir. Ulaşılması zor değildir. Yaratıcılık, insan olmanın ayrılmaz bir parçasıdır. Doğuştan gelen bir haktır. Ve hepimize mahsustur.

Yaratıcılık yalnızca sanat yapmakla ilişkili değildir. Hepimizin her gün gerçekleştirdiği bir eylemdir.

Yaratmak, önceden var olmayan bir şeyi var etmektir. Bu bir sohbet, bir problemin çözümü, bir arkadaşa gönderilen

bir not, bir odadaki mobilyaları yeniden düzenlemek, eve dönerken trafiği atlatmak için yeni bir rota çizmek olabilir.

Ortaya çıkardığımız şeyin bir sanat yapıtı olması için görülmesi, kaydedilmesi, satılması ya da vitrinde sergilenmesi gerekmez. Gündelik varoluş halimiz içinde zaten son derece mahir yaratıcılarız; gerçeklik deneyimlerimizi yaratır ve algıladığımız dünyayı oluştururuz.

Her ânımızda, duyularımızla bilgi parçacıkları topladığımız, bir biçimlenmemiş madde alanındayız. Algıladığımız dış dünya, algıladığımız biçimde var olmaz. Bir dizi elektriksel ve kimyasal tepkime aracılığıyla içsel bir gerçeklik oluştururuz. Ormanlar ve okyanusları, sıcak ve soğuşu yaratırız. Sözcükler okur, sesler duyar, onları anlamlandırırız. Ardından, göz açıp kapayıncaya kadar bir karşılık veririz. Tüm bunlar kendi yarattığımız bir dünyada gerçekleşir.

Genel geçer anlamda sanat yapıp yapmadığımıza bakmaksızın hepimiz birer sanatçı olarak yaşıyoruz. Verileri algılıyor, süzgeçten geçiriyor ve topluyor, ardından bu bilgi setinden yola çıkarak kendimiz ve başkaları için bir deneyim oluşturuyoruz. Farkında olalım ya da olmayalım, sadece hayatta olduğumuz için bile süregiden yaratma sürecinin aktif katılımcılarıyız.

Sanatçı gibi yaşamak dünyada bir varoluş biçimidir. Bir algılayış biçimidir. Bir dikkat verme şeklidir. Bazı üstü örtülü işaretleri yakalamak için algılama hassasiyetimizi geliştirmeyi içerir. Neyin bizi kendine çektiğini ya da ittiğini keşfetmeyi. Ortaya çıkan duygu tonlarını ve bizi nereye yönlendirdiklerini fark etmeyi.

Birbiri ardına yaptığınız uyumlu seçimlerle tüm yaşamınız, kendinizi ifade etmenin başka bir şeklidir. Yaratıcı bir evrende yaratıcı bir varlık olarak yaşamaktasınız. Benzersiz bir sanat yapıtı olarak.

Uyumlanmak

Evreni bir şeylerin sürekli dönüşüp geliştiği kesintisiz bir yaratım süreci olarak düşünebilirsiniz.

Ağaçlar çiçek açar.

Hücreler çoğalır.

Nehirler yeni kollara ayrılır.

Dünya yaratıcı enerjiyle titreşir; gezegenimizde var olan her şey, bu enerjinin güdümündedir.

Bu kesintisiz dönüşüm ve gelişim sürecinin her yansıması, kendi yaratıcı dürtülerine sadık kalarak, evren adına üzerine düşen görevi kendi meşrebince yerine getirir.

Ağaçların çiçek ve meyve vermesi gibi, insanlık da sanat eserleri yaratır: Golden Gate Köprüsü, White Album, *Guernica*, Ayasofya, Sfenks, uzay mekiği, Almanya otoyol ağı,

“Clair de lune”, Roma’daki Kolezyum, Phillips tornavida, iPad, Philadelphia usulü peynirli biftekli sandviç...

Çevrenize bir göz atın: Pek çok harikulade, takdir edilesi yapıt göreceksiniz. Bunların her biri, sinekkuşunun yuva yaparak, şeftali ağacının meyve vererek ve bir nimbus bulutunun yağmur üreterek kendi doğasına sadık davranması gibi, insanın kendi varoluşuna sadık kalışının bir yansımasıdır.

Her yuva, her şeftali, her yağmur damlası ve her muazzam eser farklıdır. Bazı ağaçlar diğerlerinden daha nefis meyveler veriyor, bazı insanlar da diğerlerinden daha muazzam yapıtlar ortaya koyuyormuş gibi görünebilir. Lezzet ve güzellik algısı kişiden kişiye değişir.

Bulut ne zaman yağmur yağdıracağını nereden bilir? Ağaç ilkbaharın, kuş yeni bir yuva yapma zamanının geldiğini nasıl anlar?

Evren saat gibi işler:

Her şeyin mevsimi,

Göklerin altındaki her olayın zamanı vardır

Doğmanın zamanı var, ölmenin zamanı var

Dikmenin zamanı var, sökmenin zamanı var

Öldürmenin zamanı var, şifa vermenin zamanı var

Gülmenin zamanı var, ağlamanın zamanı var

Yapmanın zamanı var, yıkmanın zamanı var

Oynamanın zamanı var, yas tutmanın zamanı var

Taş atmanın zamanı var

Taş toplamanın zamanı var

Bu düzen bizim tarafımızdan belirlenmemiştir. Yönetmediğimiz –yönetildiğimiz– daha büyük çapta bir yaratıcı

eyleme iştirak ediyoruz hepimiz. Sanatçı da tüm tabiat gibi kozmik bir takvime tabidir.

Sizi heyecanlandıran bir fikriniz varsa ve hayata geçirmiyorsanız bu fikrin başka bir fail aracılığıyla ses bulması alışılmadık bir durum değildir. Bunun nedeni, diğer sanatçının fikrinizi çalması değil, fikrin zamanının gelmiş olmasıdır.

Bu büyük çaplı yaratıcı süreçte, fikirler ve düşünceler, melodiler ve şarkılar ve diğer sanat yapıtları esîrde* var olur ve tam zamanında olgunlaştıklarında fiziksel dünyada ifade bulur.

Sanatçılar olarak bizim işimiz, bu bilgiyi kendimize çekmek, dönüştürmek ve paylaşmaktır. Hepimiz evrenin yayınladığı mesajların tercümanlarıyız. En iyi sanatçılar, belirli bir anda titreşen enerjiyi çekebilen en hassas antenlere sahip olanlar arasından çıkmaya meyillidir. Pek çok büyük sanatçı bu hassas antenleri en başta sanat yaratmak için değil, kendilerini korumak için geliştirir. Kendilerini korumak zorundadırlar çünkü her şey onlara daha yoğun acı verir. Her şeyi daha derinden duyumsarlar.

Sanatsal yaratımlar genellikle akımlar halinde ortaya çıkar. Bauhaus mimarisi, soyut dışavurumculuk, Fransız Yeni Dalga sineması, Beat şüri, *punk rock* gibi yakın tarihten birkaç örnek sayılabilir. Bu akımlar bir dalga gibi boy gösterir; bazı sanatçılar mevcut kültürü iyi analiz eder ve o kabaran dalgadan

* Stoacıların ve teozofların görüşüne göre maddenin algılanamayan dördüncü hali. (e.n.)

faydalanmak üzere konum alır. Başkaları aynı dalgayı görüp akıntıya karşı yüzmeyi seçebilir.

Hepimiz yaratıcı düşünceyi çeken birer anteniz. Bazı iletimler güçlü gelir, bazıları daha zayıftır. Anteniniz hassas bir biçimde ayarlanmamışsa verilerin gürültünün arasında kaybolma olasılığı yüksektir çünkü bilhassa gelen sinyaller, duyuşal farkındalık aracılığıyla topladığımız içerikten çoğunlukla daha güç algılanabilir seviyededir. Elle tutulur olmanın çok, enerji formundadır; bilinçli olarak kaydedilmekten çok, sezgisel olarak algılanır.

Çoğu zaman beş duyumuz aracılığıyla dünyadan veri toplarız. Daha yüksek frekanslarda iletilen bilgilerle fiziksel olarak kavranamayan enerjisel içeriği yönlendiririz. Bir elektronun aynı anda iki farklı konumda bulunması gibi, bu da mantığa meydan okur. Bu yakalanması zor enerji çok değerlidir, ancak çok az insan onu tutabilecek kadar açıktır.

Ne duyulabilen ne de tanımlanabilen bir sinyali nasıl yakalarız? Yanıt: Onu arayıp bulmaya çalışmayız. Ya da ona giden yolu kestirmeye veya çözümlemeye. Bunun yerine, onu kabul eden bir açıklık yaratırız. Bu açıklık, zihnimizin tıka basa dolu, olağan halinden sıyrılmayı başardığımızda, içinde hiçbir şey olmayan bir boşluk işlevi görür ve evrenin kullanıma sunduğu fikirleri kendine çeker.

Bu özgürlüğe ulaşmak, sanıldığı kadar zor değildir. Hepimiz onunla başlarız. Çocukken, iletilen fikirleri alma ve benimseme sürecinde araya çok daha az parazit karışır. Yeni bilgileri halihazırda inandıklarımızla kıyaslamak yerine heyecanla kucaklarız; ileride ortaya çıkabilecek sonuçlar hakkında endişelenmek yerine âni yaşarız; önce ölçüp biçmek yerine içimizden geldiği gibi

davranırız; bıkkın değil, meraklıyızdır. Gündelik hayattaki en sıradan deneyimler bile hayretle karşılanır. Derin bir hüzün ve yoğun bir coşku birbirini anlık takip edebilir. Rol yapmak, belirli bir hikâyeye bağlanmak yoktur.

Yaşamları boyunca durmadan büyük eserler yaratmayı beceren sanatçılar çoğunlukla bu çocuksu nitelikleri korumayı başaranlardır. Dünyayı bozulmamış, saf gözlerle görmenizi sağlayan bir var olma biçimi geliştirmek, sizi evrenin takvimiyle uyum içinde hareket etme özgürlüğüne kavuşturabilir.

Belirli fikirlerin ortaya çıkmasının zamanı vardır ve bu fikirler bizim aracılığımızla kendilerini ifade etmenin bir yolunu bulurlar.

Yaratıcılığın Kaynağı

Her şeyle başlarız:

görülen her şey,

yapılan her şey,

düşünülen her şey, hissedilen her şey,

hayal edilen her şey, unutulmuş her şey,

ve içimizde

henüz söylenmemiş ve düşünülmemiş olan her şeyle.

Kaynak malzememiz budur ve her bir yaratıcı ânı bu malzemeden inşa ederiz.

Bu malzemenin muhtevası içimizde bulunmaz. Kaynak dışarıdadır: Bilgelik, her dem hazır bulunan tükenmez bir ikram gibi bizi çepeçevre sarar.